

# Spis treści

|                                                                                                      |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Słowo wstępne.....                                                                                   | 7  |
| Konceptualno-teoretyczne podstawy podjętych badań .....                                              | 9  |
| Uwagi wprowadzające.....                                                                             | 9  |
| Koncepcje społeczności lokalnej w ujęciu socjologicznym .....                                        | 11 |
| Wokół problematyki instytucji społecznych.....                                                       | 14 |
| O socjologicznych koncepcjach regionu.....                                                           | 18 |
| Zagadnienia więzi regionalnej.....                                                                   | 24 |
| Socjologiczne rozumienie pogranicza kulturowego<br>i inne ustalenia pojęciowe.....                   | 26 |
| Założenia badawcze.....                                                                              | 29 |
| Podstawy metodologiczno-źródłowe.....                                                                | 32 |
| Geneza społeczności zamieszkałej współcześnie<br>na Śląsku Opolskim .....                            | 36 |
| Ludność autochtoniczna – zarys historii grupy .....                                                  | 36 |
| Rodowód i charakterystyka grup napływowych.....                                                      | 44 |
| Więź regionalna i narodowa na Śląsku Opolskim<br>w świetle wybranych studiów .....                   | 51 |
| Znaczenie rodziny jako instytucji społecznej w kreowaniu<br>więzi regionalnej .....                  | 57 |
| Uwagi wprowadzające.....                                                                             | 57 |
| Rola gwary śląskiej i nazw własnych w transmisji rodzinnej<br>w kształtowaniu więzi regionalnej..... | 59 |
| Religia jako element transmisji rodzinnej.....                                                       | 63 |
| Obyczaje i zwyczaje jako składniki transmisji<br>kultury tradycyjnej w rodzinie.....                 | 64 |
| Więzi regionalne w świetle wspomnień rodzinnych.....                                                 | 66 |
| Region pochodzenia i zamieszkania w transmisji rodzinnej.....                                        | 70 |
| Podsumowanie.....                                                                                    | 71 |
| Edukacja regionalna w szkole.....                                                                    | 73 |
| Uwagi wprowadzające.....                                                                             | 73 |
| Podłoże ideowe działalności instytucji edukacyjnych<br>na Śląsku Opolskim.....                       | 78 |
| Regionalizm w pracy szkoły – opinie nauczycieli .....                                                | 81 |
| Problematyka regionalna w programie nauczania.....                                                   | 87 |

|                                             |     |
|---------------------------------------------|-----|
| Formy pracy szkoły w zakresie kształtowania |     |
| świadomości regionalnej .....               | 97  |
| Uczniowie i ich wiedza o regionie .....     | 99  |
| Podsumowanie .....                          | 103 |

## Instytucje drugiego układu kultury w kreowaniu więzi regionalnej.

|                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------|-----|
| Od instytucji państwa do instytucji społeczności lokalnych ..... | 110 |
| Uwagi wprowadzające .....                                        | 110 |
| Podłoże ideologiczne działalności instytucji drugiego układu     |     |
| kultury w społecznościach lokalnych na Śląsku Opolskim .....     | 113 |
| Instytucje drugiego układu kultury w warunkach                   |     |
| transformacji systemowej i ich rola                              |     |
| w kształtowaniu związków z regionem .....                        | 118 |
| Podsumowanie .....                                               | 130 |

## Samorząd lokalny w społecznej świadomości – możliwości

|                                                            |     |
|------------------------------------------------------------|-----|
| i ograniczenia w kształtowaniu więzi z regionem .....      | 132 |
| Uwagi wprowadzające .....                                  | 132 |
| Radni o samorządzie lokalnym i lokalnej społeczności ..... | 136 |
| Oczekiwania mieszkańców wybranych społeczności lokalnych   |     |
| wobec samorządu lokalnego .....                            | 138 |
| Ocena działalności władzy lokalnej .....                   | 140 |
| Deklarowane formy uczestnictwa w życiu społeczności        |     |
| lokalnych .....                                            | 147 |
| Podsumowanie .....                                         | 149 |

## Zmienne i zróżnicowane znaczenie instytucji w kształtowaniu

|                          |     |
|--------------------------|-----|
| więzi regionalnych ..... | 151 |
|--------------------------|-----|

## Bibliografia .....

|                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------|-----|
| Between the Local and Regional Reality. Selected Social               |     |
| Institutions of Opole Silesia. Summary .....                          | 164 |
| Zwischen der lokalen und regionalen Wirklichkeit. Ausgewählte soziale |     |
| Institutionen in Oppelner Schlesien. Zusammenfassung .....            | 165 |